

Stenen van Hadassah

Stenen van Hadassah

Paul van der Loo

Schrijver: Paul van der Loo

Coverontwerp: Hadassa en Paul van der Loo

Foto: Hadassa van der Loo

ISBN: 9789463183352

© Paul van der Loo

Voor mijn dochter Hadassa.

Dit verhaal heb ik voor jou geschreven zodat je mag gaan ontdekken
hoe de Here God bij jouw leven betrokken is,
ook als het wel eens anders lijkt.

Ik hoop dat het jou stimuleert om jouw gaven en talenten te
ontwikkelen zodat God, jij en anderen daarvan mogen genieten.

In het verhaal staan bepaalde (Hebreeuwse/Aramese) woorden die
achter in het boek verduidelijkt worden. Je vindt daar per hoofdstuk
een toelichting die meer informatie geeft over zaken die in het verhaal
voorkomen.

Veel leesplezier!

Proloog

(Jeruzalem, 587 voor Christus)

‘Heb je ze al opgegraven?’, vroeg Chiram gespannen aan zijn vrouw Hadassah.

‘Ja, ja’, antwoordde ze gehaast.

De spanning tussen hen was om te snijden. Niet dat ze elkaar iets kwalijk namen, maar die middag was de tempel van Adonai in Jeruzalem vernietigd door Nebuzaradan, commandant van de lijfwacht van Nebukadnessar, de oppermachtige heerser van het grote Babylonische rijk.

De tempel met de prachtige koperen en bronzen kunstwerken die de overgrootvader van Chiram had gemaakt voor koning Salomo. Bronzen zuilen met kapitelen, prachtig versierd met bronzen granaatappels en lotusbloemen. En een groot gegoten wasvat van brons, dat ook prachtig versierd was met bloemen en nog veel meer.

Zijn overgrootvader was er zo trots op geweest dat hij dit mocht doen... Het verhaal was van generatie op generatie doorgegeven. Evenals de naam Chiram. En ook hoe hij na zijn opdracht niet teruggegaan was naar Tyrus, maar naar de stam Naftali waar zijn familie oorspronkelijk vandaan kwam. Als betaling kreeg hij onder andere edelstenen, amethyst. Prachtige paarse stenen die symbool stonden voor hun stam en waarvan een zich bevond in de borsttas van de hogepriester. Die borsttas droeg de hogepriester als hij in de tempel het offer bracht voor Adonai. Voor elke stam zat er dus een unieke steen in de borsttas, als symbool voor die stam.

De stenen die Chiram had gekregen waren al die generaties in hun familie gebleven en iedereen had er goed voor gezorgd. Toen het rijk van Israël na koning Salomo in tweeën splitste, vertrok zijn nageslacht, samen met mensen uit andere stammen, naar het gebied van Juda. In het gebied van de tien stammen van Israël ging men namelijk afgoden dienen, maar in Juda bleef men trouw aan Adonai.

Maar nu was al het werk vernield en al het brons en koper door Nebuzaradan ingepikt! Chiram vond het verschrikkelijk. De trots van zijn familie was vernietigd en gestolen. Er was niets meer van over.

Veel tijd om te treuren hadden ze niet. Ze moesten zich haasten. Alle nog overgebleven inwoners van Jeruzalem zouden over een half uur worden weggevoerd naar Babel, of gedood.

Chiram en Hadassah waren zo snel mogelijk gaan uitzoeken wat ze konden meenemen. Daarbij konden de edelstenen natuurlijk niet ontbreken. Stel je voor dat die ook nog in handen van de vijand zouden vallen! Ze moesten ze goed verstoppen, tijdens de reis, maar ook op de plaats waar ze terecht zouden komen. En dan maar hopen - en bidden tot de Almachtige - dat zij en de stenen ooit terug zouden keren naar hun eigen land, Israël.

‘Heb je ze goed verstopt?’, vroeg Chiram. Dat was overbodig want hij wist dat zijn vrouw haar zaakjes goed regelde.

Hadassah keek hem aan met een zekere blik. Zag hij nou een glimlach rondom haar mond?

‘Zelfs jij zal ze niet kunnen vinden’, zei ze overtuigd.

Typisch Hadassah, dacht Chiram, om in zulke omstandigheden het hoofd koel te houden.

‘Kom, het is tijd om te gaan’, zei hij met een droevige stem.

Hij pakte hun bundel met kleren en gooide die over zijn schouder. Hadassah schoof voorzichtig de grendel voor de deur weg. Je wist nooit wie erachter kon staan. De deur zette ze op een kier, pas toen ze had vastgesteld dat er geen Babylonische soldaat was deed ze hem helemaal open en liep naar buiten. Chiram volgde haar op de voet.

Buiten zagen ze burens lopen, richting de stadspoort waarvandaan ze zouden vertrekken. Iedereen staarde stil voor zich uit. Er was hooguit een blik van medeleven en herkenning om wat ze doormaakten.

Chiram liep al richting de poort, maar Hadassah keek nog een keer om naar hun huisje. Zouden ze het ooit nog zien? Tientallen herinneringen kwamen boven... Vlug draaide ze zich om. Ze wilde haar tranen binnen houden, maar het was al te laat. Ze stroomden over haar wangen. Ach, dacht ze, wat maakt het uit als anderen het zien? Iedereen heeft verdriet. En moedig stapte ze achter Chiram aan, een onzekere toekomst tegemoet.

Hoofdstuk 1

(Yahudu, dorp vlak bij de stad Nippur, Babylonië, 537 voor Christus)

‘Savta, vertel nou verder!’

Eigenlijk had Hadassah geen zin gehad toen haar moeder haar naar haar oma stuurde om eten te brengen. Maar nu ze er eenmaal was en oma een verhaal begonnen was, kon ze niet wachten om te horen hoe het verder zou gaan. Het ging over de edelstenen van de moeder van haar oma, die kwijt waren en die zij ging zoeken. Maar haar oma leek inmiddels ver weg te zijn...

‘Savta!’, probeerde Hadassah het nog een keer.

‘Ja kind, ik moest even terugdenken aan mijn moeder, hoe die het verhaal aan mij heeft verteld. Het verhaal gaat zo ver terug, tot aan de tijd van ver voor de ballingschap.’

‘Vertel savta, vertel!’

De geschiedenis van de ballingschap had ze al vaak gehoord. De stammen van het volk Israël waren weggevoerd uit hun land omdat ze Adonai ongehoorzaam waren geweest. Bij een van die stammen hoorde Hadassah: de stam Naftali. Maar nu hoorde ze voor het eerst over haar voorouders en de edelstenen. Amethyst, want dat stond symbool voor haar stam. En dat vond ze veel interessanter.

‘Goed. Het begon allemaal in Israël, je weet wel, het land waar ons volk leefde, voor dat het in ballingschap werd weggevoerd. Een vreselijke tijd. Maar ze hadden het er zelf naar gemaakt. Ze dienden afgoden in plaats van de Schepper van hemel en aarde.’

Hadassah kende de gruwelijke verhalen. Ze had ze eigenlijk niet mogen horen, maar ze vond dat ze die wel aankon. Ze was immers al lang dertien? Bij jongens op die leeftijd ging men er toch ook vanuit dat ze geestelijk volwassen waren als ze Bar Mitswa hadden gedaan? Dus waarom bij meisjes niet?! Ze vond zichzelf al heel volwassen, maar toch liep er een rilling over haar rug als ze dacht aan de kindoffers die gebracht werden door haar voorouders. Stel je voor dat ze in die tijd had geleefd! Daar wilde ze niet aan denken.

‘Mijn moeder’, vervolgde haar oma, ‘die ook Hadassah heette, woonde in Jeruzalem omdat haar voorouders in de tijd dat het rijk Israël in tweeën werd gesplitst, gevlucht waren uit het tienstammenrijk, omdat ze Adonai daar niet konden dienen.’

‘Ja, ja, ja, dat weet ik al’, reageerde Hadassah ongeduldig.

Haar oma haalde even diep adem terwijl Hadassah de hare inhield.

‘Het waren de mooiste amethyststenen in heel Israël. Niemand had ooit mooiere paarse edelstenen gezien. Een ervan was gebruikt voor de borsttas van de hogepriester.’

Dat wist Hadassah ook. En dat toen de andere stammen ook in ballingschap gingen de Babyloniërs alle tempelschatten in beslag namen, dus ook de borsttas van de hogepriester. Men was toen bang dat ze die nooit meer terug zouden krijgen. Alle stammen hadden al hun kostbaarheden al zoveel mogelijk verborgen, dus ook de stenen die symbool stonden voor hun stam. Toen de Leviëten hoorden dat de borsttas in handen was gevallen van de Babyloniërs bedachten ze een plan om van elke stam een steen te verzamelen en die te verstoppen.

Als ze dan later in Israël terug zouden keren, zoals de profeet Jeremia had voorgezegd, dan zouden ze een nieuwe borsttas kunnen maken, als ze de oude borsttas niet terugkregen. Want zonder borsttas kon de hogepriester niet voor Adonai verschijnen en geen offers brengen. Dan kon het volk nooit meer vergeving krijgen. En dat was een gedachte die niemand van het volk kon verdragen.

‘Jouw overgrootmoeder bewaarde de amethyststenen op een plaats die alleen zij en je overgrootvader Chiram kenden. Hij kreeg van de Leviëten opdracht om de mooiste amethyststeen naar Babel te brengen, waar alle stenen voor de borsttas verzameld werden. Maar hij wilde zijn vrouw eigenlijk niet alleen laten omdat ze niet meer de jongste was. Hij zelf ook niet trouwens. Maar zij drong er bij hem op aan om toch te gaan. Zij vond het belang van het volk groter dan dat van hunzelf. Want als de borsttas niet compleet was, dan... Je weet het.’

Er liep een rilling over Hadassahs rug. Bezorgde de lichte trilling in oma's stem haar een voorgevoel? Of was het de gedachte dat het volk nooit meer vergeven zou worden, omdat de tempeldienst in Jeruzalem niet hersteld zou kunnen worden? Want daar verlangde het volk intens naar.

Nu leefden ze eigenlijk in onderdrukking door de Babyloniërs. Altijd was er dat verlangen om in het land Israël te wonen. De meesten kenden Israël alleen van verhalen. Maar het moest daar zo mooi zijn dat zelfs Hadassah, die voornamelijk met haar vriendin Rebekka bezig was, toch ergens óók dat verlangen had.

‘Je overgrootvader ging dus op reis. Lopend en alleen, want er was op dat moment geen karavaan om mee te reizen. Dat had hij beter niet kunnen doen, want hij is nooit in Babel aangekomen.’

Hadassah huiverde. De gedachte dat haar overgrootvader overvallen was, of door een roofdier aangevallen, maakte haar bang, voor even.

‘En toen?’ Haar nieuwsgierigheid won het van haar angst.

Haar oma keek haar glimlachend aan.

‘Wat lijkt je toch op mij. Ik reageerde net zo toen ik dit verhaal van mijn moeder hoorde. Maar je vraag klopt, het verhaal gaat nog verder. Toen je overgrootmoeder hoorde dat haar man dood was werd ze zo verdrietig dat niemand haar meer kon troosten. En ze werd steeds verdrietiger, totdat ze overleed. Ze had in al die tijd geen woord meer gesproken.’

‘Maar... Maar, dan wist niemand...’

‘Inderdaad’, zei haar oma opnieuw glimlachend. ‘Dat zei ik ook toen ik het hoorde. Niemand wist waar de andere amethiststenen waren verstopt en dus kon er geen nieuwe naar de Leviëten gebracht worden. En in al die jaren zijn er mensen geweest die ernaar hebben gezocht, maar ze niet hebben gevonden. En daarom is dit verhaal ook telkens weer doorverteld, van generatie op generatie. Maar helaas, tot nu toe heeft niemand ze gevonden.’

‘Ik ga ze vinden’, zei Hadassah snel.

Haar oma glimlachte voor de derde keer.

‘Zei u dat ook?’, raadde Hadassah. ‘Heeft u ook gezocht?’

‘Ja kind, maar niets gevonden.’

Hadassah keek haar bedachtzaam aan.

‘Ik ga ze wél vinden! Voor u, voor overgrootmoeder. En voor Adonai!’ Hadassah had op de een of andere manier het gevoel dat deze zoektocht anders zou zijn dan wanneer ze iets dat ze zelf kwijt was moest terugvinden.

Haar oma moedigde haar aan. ‘Ga maar zoeken schat. Wie weet vind jij de stenen terug.’ En om haar op weg te helpen vertelde ze alles wat ze nog wist over de stenen.

Hadassah keek haar oma dankbaar aan, voor het verhaal, de aanwijzingen en voor het vertrouwen. Daarna rende ze weg, op zoek naar haar vriendin Rebekka. Die wilde vast helpen zoeken. Maar waar moest ze eigenlijk beginnen?

Hadassah rende op haar sandalen over de zanderige weg naar het huis van Rebekka. Haar eenvoudige bruine jurk wapperde in de wind en de zon die hoog aan de hemel stond brandde fel, waardoor haar donkerbruine haar onder haar hoofddoek nat werd van het zweet. Maar ze had het ervoor over. Dit moest ze aan haar vriendin vertellen! Stel je voor dat zij die edelstenen zouden vinden, van zo vele jaren geleden. Misschien dat ze dan voor vol zou worden aangezien, net als de jongens.

Misschien dat haar vader dan zou inzien dat ze meer kon dan alleen haar moeder helpen in huis. Telkens weer begon hij erover dat ze niet meer naar de rabbi hoefde voor lessen uit de Tenach. Over een paar jaar zou ze waarschijnlijk trouwen. En een man had - volgens haar vader - meer aan een vrouw die haar handen kon laten wapperen dan aan een die met haar hoofd bezig was. Daar was Hadassah het helemaal niet mee eens. Zij vond dat ze zelf goed kon nadenken. En misschien wilde ze wel helemaal niet trouwen. Maar dat kon ze echt niet zeggen. Meisjes moesten gewoon luisteren naar hun ouders, zei haar vader.

Gelukkig zei haar moeder telkens dat Hadassah al genoeg wist over het huishouden en na schooltijd helpen wel voldoende was. Haar vader gromde dan wat en liet het verder maar zitten.

Hadassah stormde het huis van Rebekka binnen.

‘Moet je horen wat mijn oma vertelde!’

Rebekka was wel gewend dat Hadassah met enthousiaste plannen aan kwam zetten. Maar deze keer klonk het anders, serieuzer. Ze stopte met wat zij voor haar moeder aan het doen was en luisterde. Eerst wat aarzelend, maar ze werd steeds meer in Hadassahs enthousiasme meegenomen. Tot in het kleinste detail vertelde haar vriendin over de amethyststenen die ergens verstopt lagen.

‘Maar’, zei Rebekka, ‘hoe wil je die dan gaan zoeken? Als er al zo veel mensen naar hebben gezocht, hoe kunnen wij ze dan vinden?’

‘Ik heb aanwijzingen van mijn oma gekregen, die zij weer van haar moeder heeft gekregen. Als we alle informatie bij elkaar leggen vinden we ze vast!’

‘Slim bedacht’, zei Rebekka, ‘maar waar heb je mij dan voor nodig?’

‘Nou, jij bent goed in het houden van overzicht en plannen maken. Samen komen we eruit!’, riep Hadassah enthousiast uit.

‘Daar zit wat in. Kom maar op met die aanwijzingen’, reageerde Rebekka nu ook enthousiast.

Hadassah vertelde wat zij van haar oma had gehoord. Samen dachten ze erover na. Veel te lang, want toen de zon onderging beseftte ze geschrokken dat ze al thuis had moeten zijn.

‘Ik moet snel gaan, anders krijg ik straf. Ik moet eigenlijk voor het donker thuis zijn.’

‘Ja, ga maar gauw’, reageerde Rebekka. ‘Of zal ik vragen of mijn broer meeloopt?’

Terwijl Rebekka het zei schoten ze allebei in de lach. Gideon was weliswaar ouder, maar niet bepaald een sterke held. Hij zat liever met zijn neus in de boekrollen, dan dat hij buiten rondhing om met andere jongens stoer te doen.

‘Nee, ik red me wel’, antwoordde Hadassah. ‘Sjalom, tot morgen op school.’ En weg was ze.

De laatste zonnestralen verlichtten het nog warme zand. Het zou niet lang duren voor het aardedonker zou zijn en ze geen hand voor ogen kon zien. Ondertussen bedacht ze een excuus om haar late thuiskomst te kunnen verklaren.

‘Waar kom jij zo laat vandaan?’, vroeg haar vader Salomon nors.

Moest nu uitgerekend haar vader haar als eerste zien? Ze had gehoopt ongezien binnen te sluipen, maar toen ze de deur open duwde stond haar vader daar vlak achter.

‘Eh, ik, eh... Ik was bij oma en daarna bij Rebekka en toen was ik de tijd vergeten.’

Ze had bedacht om gewoon de waarheid te vertellen, want haar vader had het toch altijd door als ze loog.

‘Hoe kan dat?’, vroeg hij, nog net zo nors.

‘Ik had haar naar oma gestuurd om eten te brengen’, antwoordde haar moeder Jemima vanuit de keuken, voordat Hadassah dat kon doen.

Hadassah slaakte een voorzichtige zucht. Nu was in ieder geval de helft van haar verhaal gedekt.

‘Maar je had niet gezegd dat je naar Rebékka zou gaan’, ging haar moeder verder. ‘En je weet wat de afspraak is...’

‘Ja, imma.’ Hadassah wist dat als ze toe zou geven ze eerder kans zou maken op strafvermindering.

‘Voor straf help je met de afwas’, zei haar moeder.

Haar vader gromde wat, waaruit Hadassah opmaakte dat het onderwerp afgesloten was.

‘Er staat nog wat eten voor je op tafel’, zei haar moeder genadig.

Snel at Hadassah haar eten op, daarna volgde ze haar moeder naar de keuken.

‘Imma’, begon Hadassah voorzichtig, ‘oma vertelde over vroeger, dat haar moeder amethyststenen had. Heeft u haar daar wel eens over gehoord?’

Voordat haar moeder antwoord kon geven riep haar vader vanuit de kamer: ‘Nee toch, niet wéér dat verhaal over die stenen! Dat moet je niet geloven, Hadassah. Het is zo’n verhaal dat van generatie op generatie is doorgegeven. Per generatie wordt het mooier, maar ook minder waar. Leer van mij een ding: geloof geen oude vrouwenpraatjes! Het zal je een hoop teleurstellingen besparen.’

‘Maar abba, er zal dan toch iets van waarheid in zitten? En trouwens, onze rabbi vertelt toch ook verhalen van vroeger, over ons volk en het land Israël? Zijn die dan ook niet helemaal waar?’

‘De rabbi is een geleerde man en zijn verhalen zijn op perkamentrollen geschreven en telkens overgeschreven. Daardoor zijn ze betrouwbaarder.’

‘Maar’, probeerde Hadassah nog, ‘mensen kunnen een verhaal toch ook mondeling doorgeven?’

‘Dan is de kans groot dat ze hun eigen invulling eraan geven. Denk maar aan het spelletje dat iemand iets in het oor van een ander fluistert en die het weer naar de volgende door fluistert. Hoe meer mensen dat doen, hoe minder er van de boodschap overblijft.’

Dat had Hadassah wel eens gedaan en ze moest haar vader daar gelijk in geven. Niet dat ze dat zou zeggen natuurlijk... Ze hield zich verder stil, maar bedacht dat ze tóch zou gaan zoeken. Als je niets probeert, vind je zeker niets.

‘Je kunt je tijd beter gebruiken door je moeder te helpen’, zei haar vader nog, alsof hij haar gedachten kon raden.

Die avond voor ze ging slapen bad ze. Ze had geleerd om te bidden voor alles wat in haar omging en dat deed haar goed. Toch zou ze ook wel eens antwoord willen krijgen op al haar vragen.

Ze had dat verlangen wel eens voorzichtig aan de rabbi voorgelegd. Ze wilde niet oneerbiedig over komen, want je mocht natuurlijk niet

twijfelen aan Adonai's goedheid. En dat wilde ze ook niet. Maar ergens knaagden die vragen wel aan haar geloof...

Haar rabbi had geantwoord dat ze moest leren luisteren. Adonai spreekt anders dan wij. Hij spreekt bijvoorbeeld in de stilte, maar ook door de Schepping en bovenal door Zijn Woord, de Tenach.

Sindsdien probeerde Hadassah extra goed op te letten, maar dat was nog niet zo makkelijk. Toch zou ze niet opgeven, want ze had van de rabbi de verhalen over Adonai en het volk Israël gehoord.

Over Abraham en Isaak, over Jozef die naar Egypte moest en over hoe het volk vierhonderddertig jaar later door Mozes uit Egypte werd geleid, terug naar hun eigen land. En natuurlijk over Jozua die het land innam. Maar ook over de mensen na Jozua, die van Adonai afdwaalden door de afgoden van de andere inwoners te gaan dienen. Daarmee hadden ze Adonai erg boos en jaloers gemaakt.

Hij had telkens opnieuw profeten gestuurd om de mensen bij Hem terug te brengen. Dan ging het even goed, tot er weer mensen kwamen die van Adonai afdwaalden. En daarom had Adonai eerst de Assyriërs gestuurd om het tienstammenrijk Israël te verdrijven uit het land. Dat was een grote schande geweest. Meer dan honderd jaar later moesten ook de stammen Juda, Benjamin en Levi naar Babel. Ook zij hadden het veel te bont gemaakt.

Maar toch had Adonai ook duidelijk gemaakt dat ze na zeventig jaar terug zouden keren naar het land. Door al die verhalen had Hadassah wel ingezien dat Adonai spreekt, hoe moeilijk het ook is Zijn stem te verstaan. Het leek haar geweldig om ooit Zijn stem zo te mogen verstaan als Elia op de berg Horeb. Adonai sprak tot hem, niet door een harde storm, een aardbeving of vuur, maar in een zachte koelte. Wonderlijk, dacht Hadassah, om zo Adonai's stem te verstaan. Het zegt veel over Zijn karakter. Ze wilde Hem kennen en dienen, bedacht ze nog net voor ze in slaap viel en droomde over de amethiststenen.

Hoofdstuk 2

De volgende morgen was Hadassah veel sneller klaar met aankleden, eten en opruimen dan normaal. Ze kon niet wachten om naar de synagoge te gaan en Rebekka weer te zien. Dan konden ze overleggen wat de aanwijzingen van haar oma te betekenen hadden.

En misschien konden ze de rabbi ook nog wat vragen. Dat moesten ze dan wel voorzichtig doen, want als hij erachter kwam waar ze mee bezig waren, dan zou hij dat wel eens kunnen doorgeven aan haar vader. En dan mocht ze misschien helemaal niet meer naar de synagoge om te leren. Dat zou voor haar misschien wel de grootste straf zijn.

Ze liep weer over de zanderige weg naar het huis van Rebekka. Ze kende deze omgeving goed en was niet anders gewend. Toch genoot ze iedere keer weer van de mooie vruchtbomen, de prachtige dieren en de heerlijke geuren om haar heen.

Maar hoe mooi dat allemaal ook was, ze stelde zich het land Israël nog mooier voor. Terwijl de zon al fel brandde en het zand onder haar voeten verwarmde, voerden haar gedachten haar naar het land Israël en haar voorouders. O, als ze maar kon achterhalen wat haar overgrootmoeder had gedacht en waar ze de stenen had verstopt.

In de verte zag ze Rebekka al voor haar lemen huis staan. Rebekka had net als Hadassah donkerbruin haar, maar met wat krul erin. Haar eenvoudige jurk en hoofddoek verschilden ook niet veel van die van Hadassah, want rijk waren hun gezinnen niet.

Enthousiast zwaaide ze en Rebekka zwaaide terug. Hadassah ging sneller lopen om eerder bij haar vriendin te zijn.

‘Sjalom’, begroette ze haar vriendin.

‘Sjalom’, reageerde Rebekka. ‘Heb je nog nagedacht over de aanwijzingen?’

‘Ja, ik dacht aan de aanwijzing van je oma, dat ze in het huis van haar moeder inscripties op een muur had gezien. Laten we daar beginnen met zoeken.’

‘Tja, daar heb ik ook aan gedacht. Maar daar woont nu iemand anders. Hoe komen we daar ooit binnen?’

Al lopend naar de synagoge bedachten ze een plan. Voor de buitendeur van de synagoge stond de rabbi hen al op te wachten.